

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 123

София, 05.03.2015 г.

В И М Е Т О Н А Н А Р О Д А

Върховният касационен съд на Република България, Първо гражданско отделение в закрито заседание на единадесети февруари две хиляди и петнадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА

ЧЛЕНОВЕ: ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА

ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ

след като изслуша докладваното от съдията Т.Гроздева гр.дело № 7020 по описа за 2014 година, за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 288 във връзка с чл. 280, ал. 1 ГПК.

Образувано е по касационна жалба на Сдружение с нестопанска цел „Съюз на архитектите в България”/С./ срещу решение № 500 от 25.07.2014 г. по в.гр.д.№ 227 от 2011 г. на Пловдивския апелативен съд, гражданско отделение, първи състав, с което са потвърдени решение № 1499 от 29.10.2010 г., постановено по гр.д.№ 2557 от 2008 г. и решение № 1663 от 29.11.2010 г., постановено по гр.д. № 2739 от 2008 г. и двете по описа на Пловдивския окръжен съд и е отхвърлено като неоснователно възражението на С. за право на задържане на процесния имот до заплащане на обезщетение за направените в него подобрения и необходими разноски за възстановяването и поддържането му /с определение № 874 от 10.06.2011 г. по в.гр.д.№ 227 от 2011 г. въззивният съд е постановил съединяване за общо разглеждане на двете висящи пред него въззивни производства, образувани по жалби срещу горепосочените решения на Пловдивския окръжен съд/.

С първото от потвърдените първоинстанционни решения е отхвърлен изцяло като неоснователен искът, предявен от Съюза на архитектите в България против Пловдивската Света Митрополия, с правно основание чл.124, ал.1 ГПК, за приемане за установено по отношение на ответника, че ищецът е собственик по силата на давностно владение на следния недвижим имот: творчески комплекс „С. К.”, находящ се в кв. Горни Воден, [населено място], Пловдивска област, изграден на мястото на бившия манастир „Св.св. К. и Ю.”, състоящ се от следните сгради и съоръжения: блок № 1 на два етажа с разгърнатата застроена площ /Р./ от 936,60 кв.м. и с данъчна оценка 73 614,90 лв.; блок № 2 на четири етажа с Р. от 2 956,54 кв.м. и с данъчна оценка 743 334,90 лв.; блок № 3 на четири етажа с Р. от 3 480,18 кв.м. и с данъчна оценка 280 506,60 лв.; блок № 4 на два етажа с Р. от 1 028,25 кв.м. и с данъчна оценка 84 429 лв.; портиерна с Р. от 9 кв.м. и с данъчна оценка 412,60 лв.; два открити тенис корта, както и помпена станция, трафопост и електропроводи, пътна връзка от комплекса до главния път от 2,5 км. с положен асфалт, водоем, укрепване на свлачището до комплекса, построени в поземлен имот с идентификатор № 99087.40.32 по кадастралната карта, одобрена със

заповед № 300-5-52 от 08.07.2004 г. на Изпълнителния директор на А.-С., находящ се в землището на кв. Горни Воден на [населено място], с площ на имота от 6,144 дка.

С второто от потвърдените първоинстанционни решения е уважен изцяло ревандикационен иск, предявен от Пловдивска Света Митрополия срещу Съюза на архитектите в България, като е прието за установено, че ищецът е собственик по давностно владение на горепосочения недвижим имот, ведно с построените в него сгради и е осъден ответникът да предаде на ищеца владението върху този имот.

С въззивното решение е отхвърлено изцяло като неоснователно и предявеното от С. срещу Пловдивска Света Митрополия, но неразгледано от първоинстанционния съд, възражение за право на задържане на процесния имот до заплащане на обезщетение за извършените подобрения и направени необходими разности за възстановяването и поддържането на имота. Пълномощникът на касатора С. твърди, че решението на Пловдивския апелативен съд е неправилно поради съществени нарушения на съдопроизводствените правила, нарушения на материалния закон и необоснованост- основания за касационно обжалване по чл. 281, ал. 1, т. 3 ГПК.

Като основания за допускане на касационното обжалване по същество сочи чл. 280, ал. 1, т.1 и т. 3 ГПК. Счита, че решението противоречи на посочена от него задължителна практика на ВКС: Тълкувателно решение № 1 от 2012 г. по тълк.дело № 1 от 2012 г. на ОСГК на ВКС, Тълкувателно решение № 4 от 2012 г. по тълк.дело № 4 от 2012 г. на ОСГК на ВКС и решение № 221 от 08.01.2013 г. по гр.д.№ 399 от 2012 г. на ВКС, Второ г.о. Освен това счита, че от значение за точното прилагане на закона и за развитието на правото по смисъла на чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК би било произнасянето на ВКС по следните правни въпроси: 1. Имат ли качеството на юридическо лице манастирите при действието на Екзархийския устав от 1895 г., приспособен в княжеството (ЕУ/1895 г.) в периода 1895 г.-1945 г. и ако имат такова качество за част от този период, в кой период са го придобили, съответно изгубили; 2. Епархийски служители ли са игуменът и монасите на православните манастири в периода 1895 г.-1945 г.; 3. Съществува ли и какво е правното основание за разграничението между манастирско и епархийско имущество в периода 1895 г.- 1945 г.; 4. Кого сочи като владеец презумпцията по чл.303 от Закона за имуществата, собствеността и сервитутите- ЗИСС /отм./, когато фактическата власт се осъществява от манастирското управително тяло и върху ползван от игумена и монасите за нуждите на манастира недвижим имот, отговарящ на определението на чл.91 от ЕУ/1895 г. за манастир; 5. Може ли управителното тяло на манастира „Св. К. и Ю.“, което според законното си задължение по чл.156 от ЕУ/1895 г. е задължено да съхранява, опазва и умножава манастирското имущество и според чл.303 от ЗИСС /отм./ се презюмира да владее за себе си (също законово задължение), да упражнява давностно владение (по смисъла и при режима на Закона за давността- ЗД /отм./ и ЗИСС /отм./) в полза на Пловдивската митрополия без промяна на намерението за своене и без акт на обективизиране на тази промяна; 6. Може ли да се квалифицира едно давностно владение като законно по смисъла на чл.302 от ЗИСС/отм./ /постоянно, непрекъсвано, спокойно, явно, несъмнително/ и кому следва да се демонстрира, съответно спрямо кого следва да се преценява упражняването на а/фактическата власт на „законно владение“, б/намерението за своене и в/обективизирането на евентуалната промяна в намерението за своене /*intersersio possessionis*/, ако позоваващият се на придобивна давност не е посочил спрямо кого е упражнявал тази давност; 7. Може ли да не се квалифицира като акт на промяна на намерението на държателя /*intersersio possessionis*/, извършеното от него действие на а/явно и изрично направено публично достояние, едностранно съзнателно действие на разрушаване (унищожаване) на държавната вещ, известно на манастира „Св. К. и Ю.“ чрез неговия временен игумен и на Пловдивската

епархия, съчетано с б/демонстративно изграждане, въвеждане в експлоатация и публично своеене, от и на свое име и за своя сметка на нова, различна по веществени и правни характеристики, вещ; 8. Възможно ли е С. да е ползвал по договор за заем за послужване в периода 1985 г.-2008 г. конкретна вещ (новопостроен на името и със средствата на С. сграден комплекс), „собственост по приращение” на Пловдивската митрополия, преди придобиване на правото на собственост върху терена (земята, върху която е изграден през 1983 г.-1985 г. новопостроеният комплекс); 9. Може ли да съществува договор за заем за послужване на вещ, която е унищожена в хода на ползването или да породи правни последици договор за заем за послужване, ако вещта, обект на ползването, не е предадена.

В писмен отговор от 25.11.2014 г. пълномощникът на ответника по жалбата-Пловдивска Света Митрополия оспорва жалбата.

Върховният касационен съд, ГК, състав на първо отделение по допустимостта на касационното обжалване приема следното: Жалбата е подадена в срока по чл. 283 от ГПК, от легитимирана страна и срещу подлежащ на касационно обжалване съдебен акт-въззивно решение по искове с правно основание чл. 108 ЗС и чл.124, ал.1 ГПК с цена на исковете над 5 000 лв.

За да постанови решението си, въззивният съд е приел, че процесният недвижим имот е придобит от Пловдивска Света Митрополия на основание давностно владение, което е продължило явно, непрекъснато и несмуцавано в периода от 01.01.1925 г. до 01.01.1945 г. За безспорни между страните са приети обстоятелствата, че ползването на манастирския комплекс „Св.К. и Ю.” е предоставено от Пловдивската Света Митрополия на С. въз основа на сключен между тях на 14.01.1982 г. договор за безсрочно и безвъзмездно ползване, за което на 29.04.1983 г. е подписан приемо-предавателен протокол и че в периода 1983 г.- 1987 г. С. е извършил цялостно строителство в имота, което стриктно следва формата, очертаанията и обемите на съществуващите сгради на манастира. Съдът е приел за неоснователна претенцията на С. по предявения от него положителен установителен иск и като защита по предявения срещу него ревандикационен иск, че е придобил правото на собственост върху новопостроените сгради по силата на изтекла в негова полза придобивна давност, чрез осъществявано владение върху тези сгради през периода от 29.04.1983 г. до настоящия момент, тъй като С. е получил фактическата власт върху поземления имот въз основа на валидно сключения между него и Пловдивска Света Митрополия облигационен договор от 14.01.1982 г. и поради това е бил държател на целия поземлен имот, включително и на новопостроените в него сгради /а не техен владелец/ и тъй като след сключване на този договор С. не е променил държането във владение, респ. не е демонстрирал пред собственика Пловдивската Света Митрополия своето намерение да свои сградите. Самото обстоятелство, че фактическата власт върху имота била придобита на основание облигационен договор със собственика, опровергавало презумпцията на чл.69 ЗС, че С. държи имота като свой.

Не са налице посочените от касатора основания за допускане на касационно обжалване на това решение поради следното:

I. Първото от сочените основания /чл.280, ал.1, т.1 ГПК/ изисква разрешаване в обжалваното решение на правен въпрос в противоречие с посочена от касатора задължителна практика на ВКС. В случая липсва противоречие между приетото в обжалваното решение и сочената от касатора практика:

1. Тълкувателно решение № 1 от 06.08.2012 г. по тълк.дело № 1 от 2012 г. на ОСГК на ВКС касае приложението на презумпцията на чл.69 ЗС в отношенията между съсобствениците, когато съсобствеността им произтича от юридически факт, различен от наследяването. По настоящото дело не се поддържа някога процесният имот да е бил

съсобствен между С. и Пловдивската Света Митрополия, а и не се установява такава съсобственост, поради което въззивният съд не е разглеждал, не се е произнасял и не е бил длъжен да се произнася по въпроса за приложението на презумпцията на чл.69 ЗС в отношенията между съсобствениците. С оглед на това няма как да има противоречиво разрешаване на този въпрос във въззивното решение и в посоченото по-горе тълкувателно решение.

2. В Тълкувателно решение № 4 от 17.12.2012 г. по тълк.дело №4 от 2012 г. на ОСГК на ВКС е прието, че позоваването на давността не е елемент от фактическия състав на придобивното основание по чл.79 ЗС, а процесуално средство за защита на материалноправните последици на давността, зачитани към момента на изтичане на законовия срок и че е възможно да бъде придобито право на собственост на недвижим имот на основание чл.79 ЗС от лице, което не се е позовало на давността преди смъртта си и неговите права да се признаят на неговите наследници в съдебен процес по спор за собственост. Не е налице противоречие между първата част на това тълкувателно решение и обжалваното решение на Пловдивския апелативен съд, в което по същество е прието същото- че Пловдивската Света Митрополия може да претендира за право на собственост върху процесния имот на основание давностно владение, като се позове на изтекла в нейна полза давност през периода 1925 г.- 1945 г. Втората част от горепосоченото тълкувателно решение е неотнормосима към настоящото дело, по което не се претендира придобиване на имота по давност от наследодател на някоя от страните по делото, а напротив- всяка от страните /Пловдивската Света Митрополия и С./ претендира за собственост на основание осъществявано лично от нея давностно владение върху имота.

3. В решение № 221 от 08.01.2013 г. по гр.д.№ 399 от 2012 г. на ВКС, Второ г.о. е прието, че когато една движима вещь е предадена за ползване по силата на договор / за наем, за заем за послужване и др./ и не е върната в срок, за да се присъди в полза на собственика на вещта обезщетение за ползата от която е лишен, за него съществува задължение да докаже, че вещта съществува за процесния исков период и то във вид годен да бъде ползвана според предназначението ѝ. Не би могло да има противоречие между това решение и обжалваното по настоящото дело въззивно решение, доколкото по настоящото дело не се касае за предадена по силата на договор движима вещь, а за недвижим имот, който безспорно е съществувал към момента на сключване на договора и съществува и понастоящем и доколкото по настоящото дело не се претендира за обезщетение, а за връщане на фактическото държане на спорния недвижим имот на неговия собственик.

II. Второто посочено от касатора основание за допускане на касационно обжалване /чл.280, ал.1, т.3 от ГПК/ изисква посочените от касатора и разрешени в обжалваното решение правни въпроси да са свързани с приложението на непълна или неясна правна норма, по която няма съдебна практика и за приложението на която се налага прилагането на закона или на правото по аналогия или тълкуването на нормата, или да са настъпили промени в законодателството или в обществените условия, които да налагат промяна на вече установената съдебна практика по приложението на тази норма /в този смисъл т.4 от Тълкувателно решение № 1 от 19.02.2010 г. по тълк.д.№ 1 от 2009 г. на ОСГК на ВКС/. В случая и това основание за допускане на касационното обжалване не е налице поради следното:

1. Първата група от поставените от касатора правни въпроси /от т.1 до т.6/ са свързани с едно от основните възражения на касатора С. по предявения срещу него ревандикационен иск, а именно- че ищецът Пловдивската Света Митрополия не разполага с активна материалноправна легитимация по този иск, тъй като манастирът е самостоятелно юридическо лице. Тези въпроси, макар и засегнати в мотивите на

обжалваното решение, не са обуславящи за делото, защото с оглед поддържаното в исковата молба на Пловдивската Света Митрополия оригинално основание за придобиване на собствеността /давностно владение, осъществявано през периода от 1925 г.-1945 г./ и предвид липсата на титул за собственост в полза на манастира или на друго лице, от значение е не дали манастирът е юридическо лице, а в чия полза е упражнявано владението. След като според чл.301 ЗИСС /отм./ владението може да се упражнява лично или чрез друго, то само хипотетичната възможност монасите да са осъществявали владение за сметка на манастира, не може да послужи като основание за отричане правата на Пловдивската Света Митрополия при липса на заявявани от манастира собственически претенции и при многобройните събрани по делото писмени доказателства за зачитане на правото на собственост на Пловдивската Света Митрополия, включително и от Съюза на българските архитекти, които доказателства съдът е обсъдил изчерпателно и задълбочено.

2. Втората група поставени въпроси /т.7 и т.8/ касаят твърдението на С. за придобиване на правото на собственост върху изградените в поземления имот сгради на основание давностно владение и са свързани с по-общия въпрос: възможно ли е лице, което е придобило държането на един имот на основание договор за ползване /наем, заем за послужване и др./, да поддържа, че владее построените в имота в резултат на изпълнение на този договор сгради, без да е доказало промяна на намерението си да държи тези сгради като свои. Този въпрос е разгледан и разрешен в задължителна практика на ВКС /например т.4 от ППВС № 6 от 27.12.1974 г. по гр.д. № 9 от 1974 г., решение № 118 от 21.05.2013 г. по гр.д.№ 1535 от 2013 г. на ВКС, ГК, Второ г.о., постановено по реда на чл.290 ГПК и др./, според която, за да се приеме, че установилото фактическа власт върху един имот на основание договор лице е владеец на този имот, това лице следва да е осъществило действия, с които да е излязло извън рамките на правата си по договора и да е довело тези свои действия и намерението си да свои имота до знанието на собственика. По този въпрос приетото в обжалваното решение напълно съответства на съдебната практика: в решението е прието, че извършеното от С. в имота на Пловдивската Света Митрополия строителство е в съответствие и в изпълнение на договора от 14.01.1982 г., тоест, че това строителство не представлява действие, с което се излиза извън рамките на правата на С. по договора от 1982 г. и поради това не е действие, с което се демонстрира пред собственика на имота намерението на С. за своене на този имот.

3. Последният поставен въпрос /може ли да съществува договор за заем за послужване на вещь, която е унищожена в хода на ползването или да породни правни последици договор за заем за послужване, ако вещта, обект на ползването, не е предадена/ също не е въпрос по смисъла на чл.280, ал.1 ГПК, тъй като не е решаващ за делото: В обжалваното решение съдът не е приел, че договорът за заем за послужване има правни последици въпреки, че вещта- обект на ползването е унищожена и не е предадена, а напротив- приел е, че в изпълнение на договора от 14.01.1982 г. на С. е предадена за ползване недвижима вещь /манастирски комплекс/ и че тази вещь не е унищожена в хода на ползването. Този въпрос не би могъл да обуслови допускане на касационно обжалване на решението на Пловдивския апелативен съд и предвид на това, че въпросът за валидността на сключения между страните договор от 14.01.1982 г. и затова породил ли е той правни последици е бил предмет на разглеждане и е бил разрешен между страните с влязло в сила съдебно решение по друго дело- гр.д.№ 3007 от 1997 г. на Пловдивския окръжен съд.

Поради всичко гореизложено и предвид на това, че други правни въпроси не са поставени /включително не са поставени въпроси, касаещи направеното от С. възражение за право на задържане до заплащане на направените в спорния имот

подобрения и необходими разноси за възстановяването и поддържането на имота/ касационното обжалване на решението на Пловдивския апелативен съд не следва да се допуска.

Воен от горното, съставът на Върховния касационен съд, Гражданска колегия, първо отделение

О П Р Е Д Е Л И :

НЕ ДОПУСКА касационно обжалване на решение № 500 от 25.07.2014 г. по в.гр.д.№ 227 от 2011 г. на Пловдивския апелативен съд, гражданско отделение, първи състав. Определението е окончателно и не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.